

HIGHLIGHTS 2024

Inhoud

- **Een stevige en duurzame positie met ruimte voor doorontwikkeling**
- **De blik op de toekomst**
- **De WGS als wettelijke grondslag voor gegevensverwerking**
- **Scenario (dreiging) maatschappelijke onrust**
- **Aandachtsgebieden**
  - Doorzorg gedetineerden
  - Mensen met meervoudige problematiek en potentieel gevaarlijk gedrag
  - Geweldadige, criminele en/of overlastgevende jeugdnetwerken
  - Radicalisering en extremisme
  - Mensenhandel en uitbuiting
  - (langdurig) Geweld in afhankelijkheids-relaties met een hoog veiligheidsrisico
- **Financiële verantwoording**

Een stevige en duurzame positie met ruimte voor doorontwikkeling

Het Zorg- en Veiligheidshuis had ook in 2024 een stevige en duurzame positie in Friesland bij de aanpak van complexe ketenoverstijgende veiligheidsproblematiek. Gemeenten en ketenpartners hebben hun waardering uitgesproken voor de verbindende rol van het bureau Zorg- en Veiligheidshuis tussen de domeinen zorg en veiligheid. De partners weten elkaar goed te vinden in het Zorg- en Veiligheidshuis en zijn blijvend gecommitteerd aan de gezamenlijke aanpak.

Naast dat het Zorg- en Veiligheidshuis op provinciaal niveau het samenwerkingsverband is voor complexe veiligheidscasuïstiek, zien we ook dat het Zorg- en Veiligheidshuis een basisinfrastructuur is waar gemeenten en ketenpartners samen relatief snel nieuwe complexe opgaven op het snijvlak van zorg en veiligheid oppakken. Zo is dit in 2024 aanvullend op de levensloopaanpak voor mensen met onbegrepen en gevaarlijk gedrag, de ketenaanpak mensenhandel en uitbuiting, evenals Preventie met Gezag, bij de aanpak van stalking, intieme terreur en dreigende femicide met een hoog veiligheidsrisico gedaan.

De vraag naar een geïntegreerde, persoonsgerichte aanpak op het snijvlak van zorg en veiligheid blijft onverminderd. De uitdaging om te komen tot een effectieve aanpak is groter door schaarste aan (ervaren) personeel bij ketenpartners, maar ook door een gebrek aan passende zorg-, ondersteunings-, woon- en verblijfsvoorzieningen voor mensen met complexe problematiek waarbij sprake is van veiligheidsrisico's. We constateren dat met regelmaat creativiteit, doorzettingsvermogen en onorthodoxe interventies nodig zijn om tot beheersbare oplossingen te komen en doorbraken te realiseren.
Het Zorg- en Veiligheidshuis Fryslân is een lerende netwerkorganisatie die doorlopend investeert in kennis, houding en vaardigheden. We hebben in 2024 sterk ingezet op de samenhang binnen het team, evenals persoonlijke groei. Een waardevol traject dat heeft geresulteerd in een nog hechter, professioneel en volwassen team.

De blik op de toekomst

De looptijd van het Meerjarenplan van het Zorg- en Veiligheidshuis kwam in 2023 ten einde. Het Zorg- en Veiligheidshuis heeft daarom het initiatief genomen om een nieuw Meerjarenplan voor de periode 2024 t/m 2028 te maken. Dit is interactief gebeurd samen met de medewerkers van het Zorg- en Veiligheidshuis, gemeenten en ketenpartners. In het nieuwe Meerjarenplan wordt doorgebouwd op het bestaande doel van het Zorg- en Veiligheidshuis Fryslân. Er is geen aanzienlijke koerswijziging, niet op inhoud, vormgeving en omvang van het Zorg- en Veiligheidshuis. Het plan is begin 2024 vastgesteld.

De WGS als wettelijke grondslag voor gegevensverwerking

Het aannemen van de Wet Gevensuitwisseling Samenwerkingsverbanden (WGS) is een belangrijke mijlpaal voor de verdere versteviging van de positie van de Zorg- en Veiligheidshuizen geweest. Met de WGS heeft de gegevensverwerking in complexe veiligheidscasuïstiek een wettelijke grondslag gekregen.

Scenario (dreiging) maatschappelijke onrust

Eind 2023 heeft het Zorg- en Veiligheidshuis de taak van procesregie met secretariële ondersteuning, evenals het geven van advies&ondersteuning bij incidenten met (dreigende) maatschappelijke onrust van de GGD overgenomen. Dit in eerste instantie voor een proefperiode van een jaar. Het Scenarioteam wordt in opdracht van de Driehoek ingesteld met name bij zedenzaken, onrust in een wijk of dorp en ernstige geweldsdelicten.
Uit de evaluatie is gebleken dat deze taak goed aansluit bij de focus, functies, kennis, expertise en vaardigheden van het Zorg- en Veiligheidshuis. En dat we het naar tevredenheid van de partners uitvoeren. Er is dan ook besloten om over te gaan tot structurele inbedding.

Aandachtsgebieden

Op een aantal aandachtsgebieden heeft en onderhoudt het Zorg- en Veiligheidshuis specifieke kennis en expertise en voert het Zorg- en Veiligheidshuis geïntensiveerd (en aanvullend) taken uit. Dit is voor een groot deel in de lijn met landelijke afspraken en programma's.

• *Doorzorg gedetineerden*

De overkoepelende regiocoördinatie van de doorzorg (ex)gedetineerden is bij het Zorg- en Veiligheidshuis belegd. Het Zorg- en Veiligheidshuis ondersteunt het lokale veld en voert daarnaast meerdere taken op regionaal niveau uit. Daarnaast vertegenwoordigt het Zorg- en Veiligheidshuis de provincie bij landelijke ontwikkelingen, initiatieven en pilots.

De aanpak voor de zelfmelders is in 2024 als vaste werkwijze in het Zorg- en Veiligheidshuis geborgd. Voor kortgestraften is er de mogelijkheid gecreëerd tot het inzetten van trajectbegeleiding. De regiocoördinator doorzorg gedetineerden is begonnen met een spreekuur in de PI Leeuwarden.

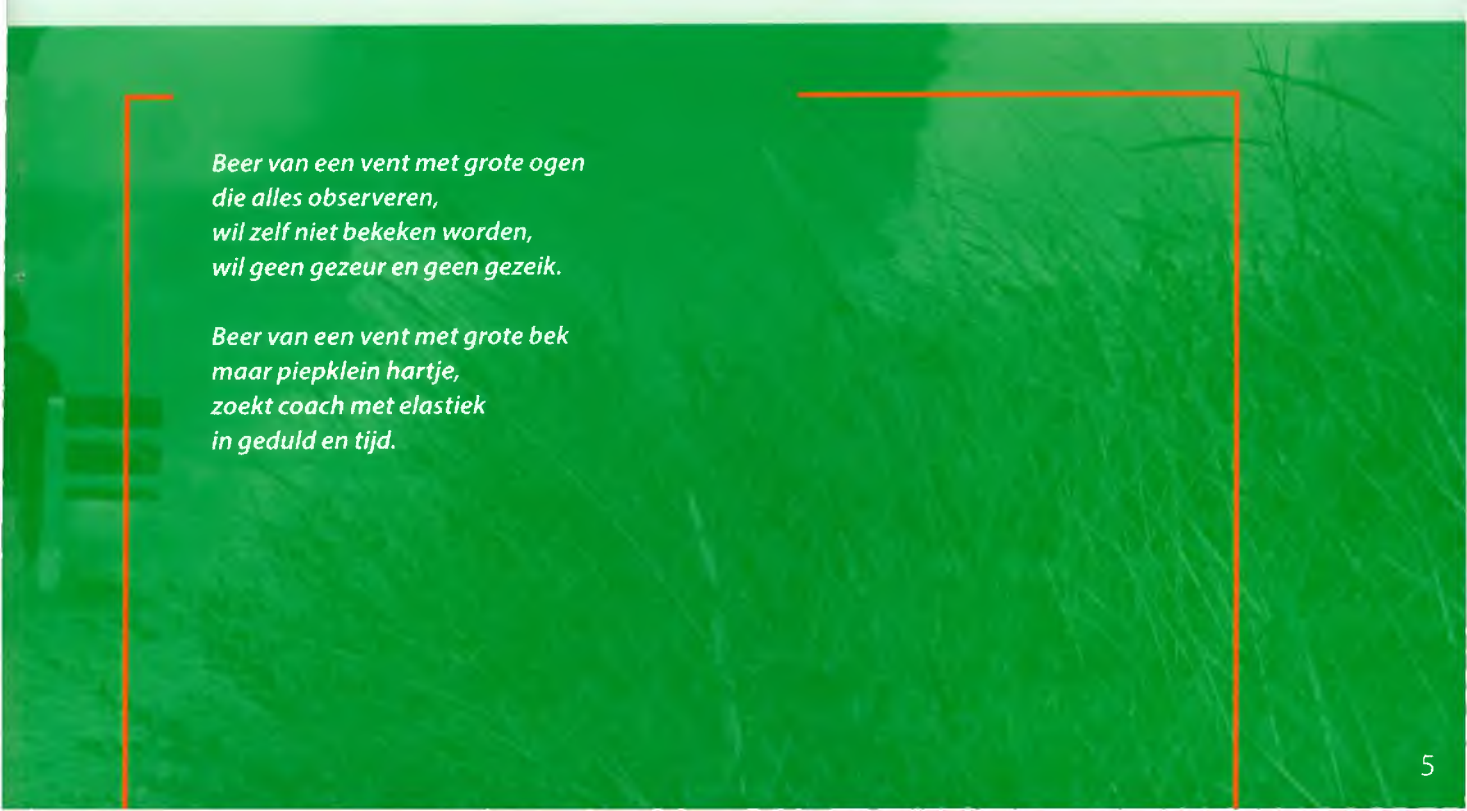
Voor de gemeentelijke Friese nazorgcoördinatoren is een eerste versie van een digitaal platform ontwikkeld om snel en centraal informatie uit te kunnen wisselen. Deze wordt op basis van gebruikerservaringen en -wensen verder ontwikkeld.

In de PI ontmoet ik de man die een wanhopige indruk op mij maakt. Fouten toegegeven, meewerkend en met goede voornemens wil de man terug naar zijn normaal.
Zijn normaal geeft het beeld van ruzies achter gesloten deuren in een gesloten systeem.
Terwijl hij praat trekt hij zelf de conclusie dat het misschien toch niet normaal was.
Dat inzicht kan helpend zijn voor het moment dat gesloten deuren opengaan.

Verder heeft 2024 in het teken gestaan van het uitvoeren van de kerntaken van de regio-coördinator zoals het:

- functioneren als centraal punt voor vragen en/of advies;
- organiseren van themabijeenkomsten voor de lokale nazorgcoördinatoren;
- faciliteren van het leggen van contacten tussen de gemeenten en hun ketenpartners zoals DJI, de reclassering en het CJIB;
- vertegenwoordigen van de gemeenten in de ketensamenwerking;
- voeren van procesregie in casuïstiek waarbij er een hoog veiligheidsrisico is tijdens en/of na detentie.

In 2024 is, in samenwerking met ketenpartners zoals het OM, Reclassering, DJI en politie, gestart met een verkenning naar het onderbrengen van het Veelplegersoverleg binnen het Zorg- en Veiligheidshuis. Deze verkenning wordt gecoördineerd door de ketenregisseur van het Openbaar Ministerie.

Beer van een vent met grote ogen
die alles observeren,
wil zelf niet bekeken worden,
wil geen gezeur en geen gezeik.

Beer van een vent met grote bek
maar piepklein hartje,
zoekt coach met elastiek
in geduld en tijd.

Mensen met meervoudige problematiek en potentieel gevaarlijk gedrag

Veel van de aangemelde casuïstiek heeft betrekking op OGGZ (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg). Dit betreft mensen met meerdere onderliggende problemen, zoals psychische en/of psychiatrische aandoeningen, een licht verstandelijke beperking en/of verslavingsproblematiek. Vaak gaat dit gepaard met ernstig verward, agressief, ontwrichtend, overlastgevend en/of gevaarlijk gedrag. Het Zorg- en Veiligheidshuis Fryslân was in 2024, net als voorgaande jaren, intensief betrokken bij deze mensen zowel vanuit het voeren van procesregie en het inzetten van trajectbegeleiding, als vanuit de ontwikkeling van de ketenaanpak.

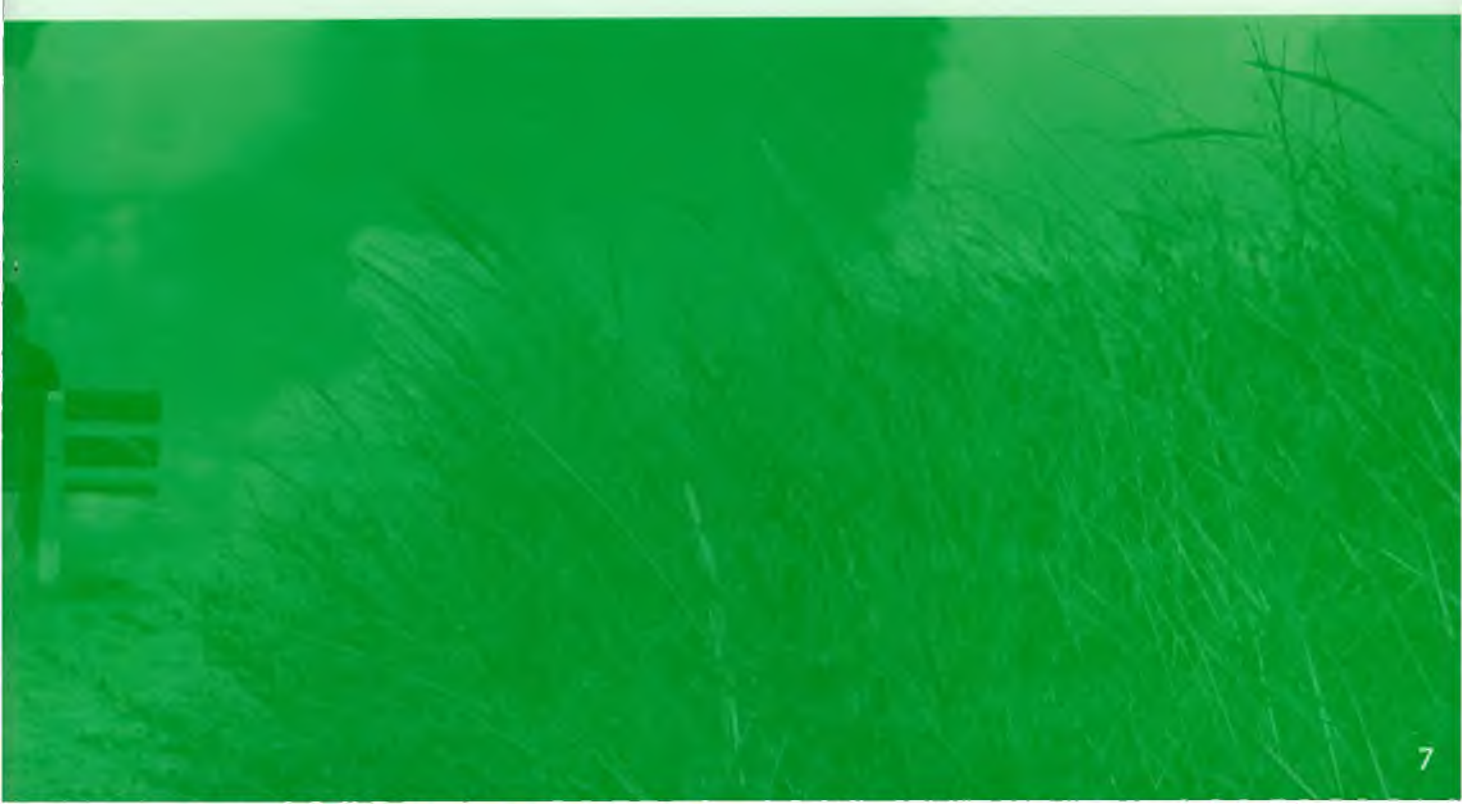
Mensen met meerdere complexe problemen en hoog risicovol en gevaarlijk gedrag kunnen geïncludeerd worden in de levensloopaanpak. Het doel van de levensloopaanpak is om een betere samenhang te creëren tussen zorg, veiligheid en ondersteuning voor de cliënt. Het uitgangspunt is om continuïteit in het contact met de cliënt te waarborgen, de levenskwaliteit te behouden of te verbeteren, escalatie te voorkomen, recidive te verminderen en maatschappelijke overlast te beperken.
Landelijk is ingericht dat een levensloopaanbieder (Geestelijke Gezondheidszorg) verantwoordelijk is voor de continuïteit van zorg. De procesregie is ondergebracht bij de Zorg- en Veiligheidshuizen.
In 2024 is de levensloopaanpak samen met betrokken partners geëvalueerd. Hieruit is naar voren gekomen dat we opnieuw met elkaar gaan verkennen hoe GGZ Friesland, in samenwerking met Trajectum, VNN en de gemeenten, de rol van levensloopaanbieder kan vormgeven. Procesregie blijft bij het Zorg- en Veiligheidshuis belegd.

Hij is dood en laat zijn broer achter met heel veel vragen.
De laatste jaren bracht de man door in een gesloten kliniek.
De achtergebleven broer is in diepe rouw.
Samen staan we bij de open kist om afscheid te nemen.
Daar hoor ik verhalen over hun kindertijd van misbruik,
geweld, verhuizingen en armoede.
Naast mij staat de broer die worstelt met het leven, vecht, verliest
en heel soms wint.
De broer die vandaag weer met verlies wordt geconfronteerd.
De broer die vandaag zijn winst probeert te halen uit zijn overtuiging
dat hij het vanaf nu echt anders gaat doen.

Het gevolg van deze ontwikkeling is dat er onderscheid is gemaakt tussen cliënten die passen binnen de levensloopaanpak en cliënten die passen binnen de levensloopgerichte benadering.

Cliënten die passen binnen de levensloopaanpak moeten voldoen aan de landelijke criteria (www.levensloopaanpak.nl) en er is een levensloopaanbieder betrokken.
Bij cliënten waarbij geen levensloopaanbieder betrokken is, maar die wel gebaat zijn bij langdurige ondersteuning, kunnen de trajectbegeleiders van het Zorg- en Veiligheidshuis ingezet worden voor de levensloopgerichte benadering.

In 2025 verwachten we een concreet beeld te krijgen hoe de samenwerking rondom de doelgroep van de levensloopaanpak er uit gaat ziet en wordt een groei verwacht in het aantal geïncludeerde cliënten.

• *Gewelddadige, criminele en/of overlastgevende jeugdnetwerken*

Advies en ondersteuning bij jeugdnetwerken

Het Zorg- en Veiligheidshuis kan gemeenten adviseren en ondersteunen bij de aanpak van criminele, gewelddadige en/of overlastgevende jeugdgroepen/-netwerken. De jongeren die daarbij passen binnen de focus van het Zorg- en Veiligheidshuis kunnen worden aangemeld voor een persoonsgerichte aanpak. Vooral bij gemeente-overstijgende problematiek heeft het Zorg- en Veiligheidshuis een adviserende en coördinerende rol. In 2024 heeft het Zorg- en Veiligheidshuis bij drie jeugdnetwerken/-groepen advies en ondersteuning gegeven. Aanleiding was een opeenvolging van meerdere ernstige (gewelds)incidenten, waarbij ook de openbare orde en veiligheid werd aangetast.

Misbruik van jongeren in een kwetsbare situatie

Ook in 2024 coördineerde het Zorg- en Veiligheidshuis de gezamenlijke aanpak door politie, OM, meerdere zorgpartijen en gemeenten van jongeren in een kwetsbare positie die in een zorgelijke onveilige situatie verstrikt raken. Partijen werken daarbij intensief samen. Het gaat om jongeren die veelal bekend zijn bij organisaties voor (hoogspecialistische) jeugdhulp. Zij worden door (jong)volwassenen afhankelijk gemaakt en misleid, waarbij seksueel geweld, grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt, maar ook worden aangezet tot het plegen van strafbare feiten, zoals diefstal, dealen of het ronselen van andere jongeren.

Partners hebben effectieve stappen gezet om het misbruik van jongeren die in beeld waren te stoppen. Er zijn jongeren die nu meer participeren in de samenleving. Ook is actief geïnvesteerd in het vergroten van aangiftebereidheid en is gevangenisstraf opgelegd.

De realiteit leert dat de problematiek zich kenmerkt door complexiteit en taaiheid. Nieuwe signalen maken dat we het fenomeen van misbruik van jongeren in een kwetsbare situatie blijvend stevig vastpakken. In 2024 zijn netwerkbijeenkomsten

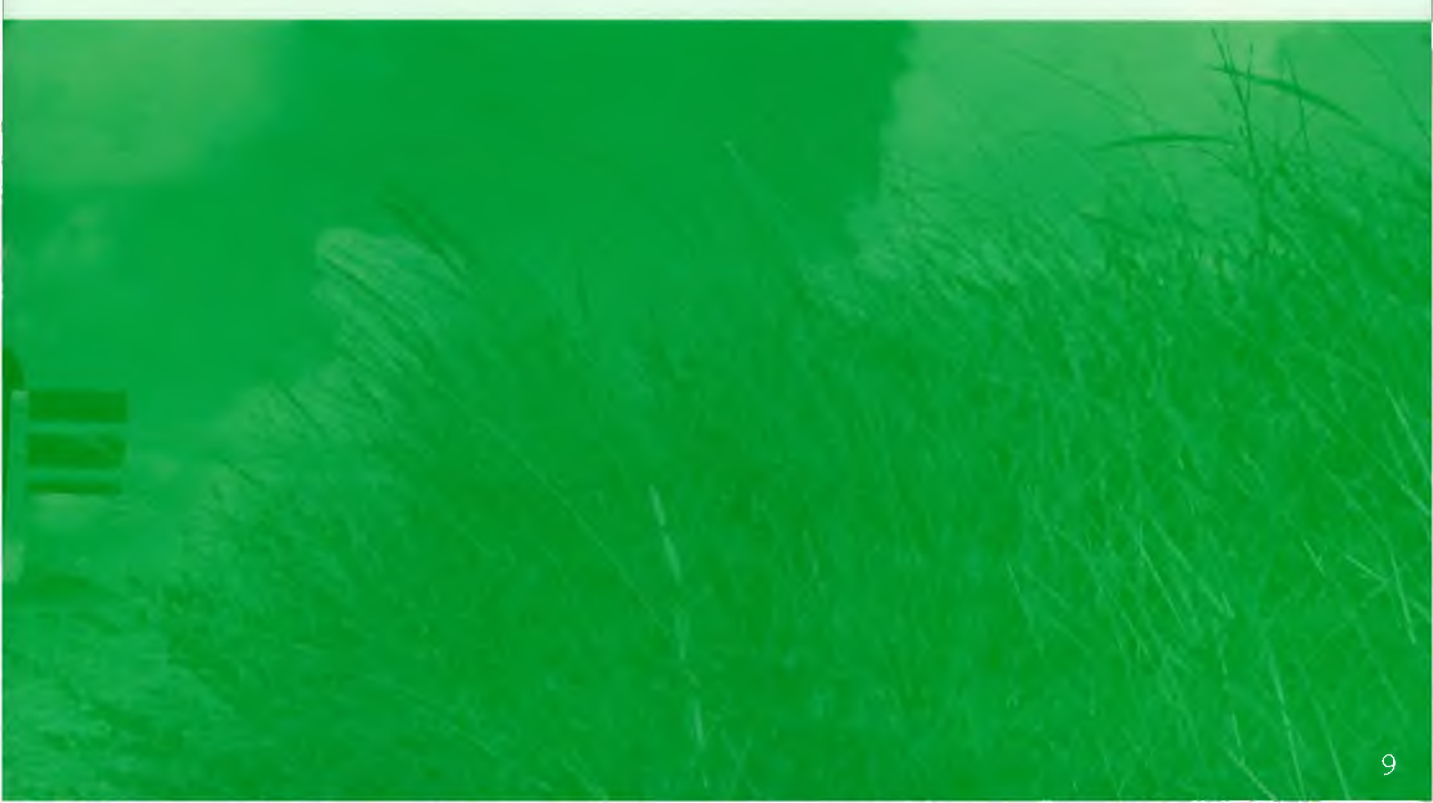
Thuis is het stil, geen stem die mij roept,
geen blik die mij vangt, geen liefde die voedt.
We vormen een eenheid, gebonden door pijn,
niet door familie, maar door wat we zijn.
De druk van de groep is als ketens van staal.
Je zegt dat je kiest, maar je hebt geen verhaal.

voor aandachtfunctionarissen georganiseerd, waarbij professionals uit het werkveld elkaar treffen, korte lijnen ontstaan en afgestemd wordt. Aan de bijeenkomsten is ook deskundigheidsbevordering gekoppeld.

Preventie met gezag Leeuwarden Oost; jonge aanwas in de (drugs)criminaliteit

Het kabinet zet fors in op het voorkomen dat jongeren en jongvolwassen de (ondermijnende) criminaliteit in gaan of hier verder in afglijden. Onder de noemer 'Preventie met Gezag' heeft de gemeente Leeuwarden samen met meerdere partners, waaronder OM, Politie, Raad voor de Kinderbescherming, buro HALT, Reclassering, het RIEC, Amaryllis, Regiecentrum Bescherming en Veiligheid een brede aanpak neergezet voor Leeuwarden-Oost. Het Zorg- en Veiligheidshuis heeft van de gemeente Leeuwarden de aanvullende opdracht gekregen om een coördinerende rol te voeren in de casuïstiek en procesregie te voeren in de zaken die passen binnen de focus van het Zorg- en Veiligheidshuis.

Het multiteam Preventie met Gezag bestaat uit vaste vertegenwoordigers van het OM, de politie, het Jeugdexpertteam, OOV gemeente Leeuwarden, bureau Halt, Jongerenwerk, Sociaal wijkteam, (jeugd)Reclassering, Bureau handhaving, Raad voor de Kinderbescherming en het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid.
Er is een stevige basis in de netwerksamenwerking tussen de genoemde partijen neergezet. Zij weten elkaar goed te vinden en stemmen interventies af. Een deel van de casuïstiek valt onder de focus van het Zorg- en Veiligheidshuis, waarbij 'het gezag' sterk vertegenwoordigd is.
Lokale partijen hebben in 2024 een start gemaakt met lokale procesregie en preventieve inzet gericht op het voorkomen van een criminele carrière van jongeren en jongvolwassenen. Ook zijn de onderlinge verbanden tussen de jongeren meer in beeld gebracht. Opvallend is overigens dat veel jongeren ondanks veroordelingen niet verklaren over het handelen in verdovende middelen.

- *Radicalisering en extremisme*

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een integrale aanpak van radicalisering. Dit betreft onder andere de beoordeling van casuïstiek door de Driehoekspartners en het lokaal inrichten van een casustafel radicalisering. Het Zorg- en Veiligheidshuis heeft hierbij een ondersteunende en adviserende rol. In overleg kan een casus die aan de weeg-/casustafel radicalisering is besproken, voor procesregie bij het Zorg- en Veiligheidshuis worden aangemeld. Dit is in 2024 bij één casus gedaan.

Aandachtsfunctionarissen van het Zorg- en Veiligheidshuis met expertise op het gebied van radicalisering en extremisme, zijn vooral bij het onderdeel 'trends en fenomenen in de provincie' bij de casustafels aangesloten.

Je wilde betekenis, je wilde bestaan,
maar niet op een pad waar geweld is gegaan.
Dus ik vraag je zacht, zonder oordeel of pijn,
op welke manier wil jij mens zijn?

Mensenhandel en uitbuiting

Ook in 2024 zijn signalen van mensenhandel en uitbuiting onder de aandacht geweest. Het gaat hierbij onder andere om gedwongen prostitutie en uitbuiting van de meest kwetsbaren in onze samenleving. De signalen zijn besproken in het 'Drieluikoverleg' tussen het Zorg- en Veiligheidshuis, de politie en Fier! De complexe casuïstiek waarbij een ketenoverstijgende aanpak nodig is, heeft het Zorg- en Veiligheidshuis in procesregie opgepakt.

In het landelijk programma 'Samen tegen mensenhandel' is opgenomen dat elke gemeente vanaf 2022 beleid op mensenhandel moet hebben, dat ook in de regio is verankerd. Het doel hiervan is drieledig: het voorkomen van slachtofferschap, het beter in beeld krijgen van slachtoffers en hen de ondersteuning bieden die zij nodig hebben, en tot slot het aanpakken en frustreren van daders.

Het Sociaal Domein Fryslân heeft in 2023 een regionaal beleidskader mensenhandel gemaakt. Om de aanpak mensenhandel binnen gemeenten te doen landen en te faciliteren is er eind 2023 voor drie jaar een ketenregisseur mensenhandel aangesteld. De ketenregisseur is bij het Zorg- en Veiligheidshuis gepositioneerd. Zij is in Friesland de aanjager en coördinator van de integrale aanpak van mensenhandel en vormt de verbindende schakel tussen gemeenten, justitie- en zorgpartners, evenals tussen regionale en landelijke ontwikkelingen.

In 2024 zijn in alle gemeenten aandachtsfunctionarissen aangesteld en getraind. Er is scholing gegeven over het herkennen en signaleren van mensenhandel. Daarnaast zijn de ketenregisseur mensenhandel en zorgcoördinator mensenhandel (meer) zichtbaar gepositioneerd, en is een Noordelijke bestuurlijke tafel voor het thema ingericht.

Stel dát en wat dan? Lieve hooyo, lieve mama.
Je ogen missen de glans en schittering die mij opvielen tijdens onze eerste ontmoeting.
Woorden klinken monotoon.
Onpeilbaar is de uitdrukking op je gezicht.
We zitten in dezelfde ruimte en toch zijn we ver van elkaar verwijderd.
Je wilde ellende achterlaten, maar ellende reisde met je mee.
Geweld leek voorbij maar vond weer kans binnen te dringen.
Vastgeplakt aan jouw verleden en meegesleurd naar het heden.
Het heden waarin hoop lijkt vervlogen en
verlies een spoor van vernielingen achterlaat.
Troosteloos in misère .
Machteloos in vooruitgang.
Had ik maar, kon ik maar en wist ik het maar....
Ik geef je mijn glimlach en leg mijn hand op je schouder.
Lieve hooyo, lieve mama. Op verzoek van de Reclassering ga ik mee op bezoek.

- *(langdurig) Geweld in afhankelijkheidsrelaties met een hoog veiligheidsrisico.*

Ook in 2024 schoof het Zorg- en Veiligheidshuis naar wederzijdse tevredenheid wekelijks bij de briefing Friese Aanpak Huiselijk Geweld aan. Daarbij brengen we kennis en expertise in bij complexe Veilig Thuis-zaken. De briefing staat onder voorzitterschap van Veilig Thuis. Andere vaste deelnemers zijn Fier!, GGZ Friesland en VNN. Via de briefing zijn meerdere zaken die passen binnen de focus van het Zorg- en Veiligheidshuis (in) direct bij ons aangemeld en in procesregie opgepakt. Hierbij gaat het onder andere om ouderenmishandeling, intieme terreur, stalking met een hoog veiligheidsrisico, vechtscheidingen en gewelddadige burenruzies. Waar nodig is trajectbegeleiding ingezet. Door de combinatie van procesregie met trajectbegeleiding – en de daarbij behorende intensieve samenwerking met en tussen betrokken ketenpartners – zijn ernstige geweldssituaties gestopt of beheersbaar gemaakt.

Partners die betrokken zijn bij de aanpak van stalking, intieme terreur en dreigende femicide, hebben in 2024 in gezamenlijkheid verkend hoe deze vormen van geweld met een hoog veiligheidsrisico beter kunnen worden aangepakt. Dit heeft geleid tot een gezamenlijk vastgestelde werkwijze die in 2025 onder coördinatie van het Zorg- en Veiligheidshuis van start gaat.

Hij is humoristisch en staat positief in het leven, maar vandaag zit hij roerloos voorovergebogen in de rechtbank.
Even is er een glimlach en hoor ik hem zeggen dat het wel weer goed komt.
De mishandeling heeft diepe sporen achtergelaten.
De wonden zijn verzorgd en herstellende maar de echo van woorden over pijn en sterven klinken nog steeds.
De details van het vreselijke moment heeft de man de afgelopen weken steeds herhaald.
Onbegrip en ongeloof dat dit is gebeurd,
hém is gebeurd.
En toch is het een aardige jongen en heeft hij het vast niet zo bedoeld.
Hij had ook hele goede kanten, was zorgzaam en lief.
Angst is binnengekomen want stel dat hij toch onverwacht weer voor de deur staat?

Financiële verantwoording

De reguliere begroting 2024 bedroeg € 1.683.170,-. Dit bedrag wordt gedekt uit:

Rijksbijdrage ZVHF via decentralisatie-uitkering centrumgemeente (bijdrage J&V (€ 271.000,-) en POK (€ 352.000,-))	€	623.000,-
Regionale gemeentelijke OGGZ-middelen (via SDF)	€	467.034,-
Individuele bijdragen gemeenten (grotendeels veiligheidsdomein)	€	593.136,-
Totaal	**€**	**1.683.170,-**

		31-12-2023		**31-12-2024**
Saldo restantbudget 2013 t/m 2023	€	237.057,-	€	335.528,-
Saldo restantbudget regionale bijdrage OGGZ 2016 t/m 2024	€	42.842,-	€	42.842,-
Rijksbijdrage 2021 POK (incidenteel te besteden)	€	352.000,-	€	323.200,-

Toelichting

- Over 2024 is er een ***restant van € 98.471,-***. Dit is met name ontstaan door het tijdelijk niet invullen van beschikbare formatieve ruimte in verband met werving van nieuwe medewerkers en het tijdelijk werken van minder uren door een aantal medewerkers.
- Het restantbudget uit 2013 t/m 2023 bedraagt € 237.057,-. Met toevoeging van het restant over 2024 komt het totaal over de periode 2013 t/m 2024 op € 335.528,-. Dit bedrag is voor onvoorziene omstandigheden zoals vervanging bij langdurige ziekte en zwangerschap, WW-uitkering en transitievergoeding. De Bestuurscommissie van het Zorg- en Veiligheidshuis heeft eerder al ingestemd met het overhevelen van restantbudget.
- De OGGZ –middelen zijn in 2024 volledig besteed. Over de jaren 2016 t/m 2024 is er een restantbudget van € 42.842,-. Eerder is bij de vaststelling van de OGGZ-bijdragen over voorgaande jaren besloten dat deze middelen niet terug vloeien en eveneens voor onvoorziene omstandigheden ingezet kunnen worden.
- Om de inzet van de Zorg- en Veiligheidshuizen te versterken heeft het Rijk aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor in ieder geval de periode 2021 t/m 2027 (decembercirculiare 2021). Voor het Zorg- en Veiligheidshuis Fryslân gaat het om een jaarlijks bedrag van € 352.000,-. De Bestuurscommissie heeft het bestedingsplan voor dit bedrag begin 2022 vastgesteld. Hierbij is het bedrag van 2021 als incidentele reserve bestemd. Hiervoor is in 2023 het bestedingsplan vastgesteld. Van het incidentele budget 2021 is in 2024 € 28.800,- aangewend. Resteert een bedrag van € 323.200,- dat volgens het vastgestelde bestedingsplan de komende jaren wordt uitgegeven.
- Uitgaven zijn gedaan conform de begroting 2024 e.v. en de begroting behorende bij het bestedingsplan 'extra rijksmiddelen (POK) 2021 t/m 2027'. Het betreft personeelslasten, facilitaire kosten (huur/ICT e.d.) en diversen zoals opleidingskosten en huur van vergaderruimten.